

Hugo Bouter

Het mengvolk

‘Ook trok een grote groep van mensen van allerlei herkomst met hen mee, en kleinvee en runderen, zeer veel vee’.

Exodus 12:38

Wat is de betekenis van de uitdrukkingen: ‘het vermengde volk’ in Exodus 12:38 (SV), en ‘het samenraapsel van vreemdelingen’ in Numeri 11:4 (HSV)? Waaruit bestond deze groep mensen en waar kwamen ze vandaan? De NBG-vertaling omschrijft hen in Exodus 12 als ‘een menigte van allerlei slag’. Letterlijk staat er ‘mengvolk’, en deze uitdrukking komt nog enkele keren voor in de Schrift (behalve in Num. 11:4 ook in Neh. 13:3, Jer. 50:37 en Ezech. 30:5). In de profetische passages gaat het om *tegenstanders* van Israël, resp. de troepen van de Chaldeeën en de bondgenoten van Egypte. Maar de andere keren heeft de term steeds betrekking op een groep personen te midden van Israël zélf.

Bij de uittocht bestond het ‘mengvolk’ uit Egyptenaren en vreemdelingen die samen met de Israëlieten naar Kanaän trokken. Dit wordt bevestigd door Leviticus 24:10 en volgende, waar wij lezen over een zoon die geboren was uit de relatie tussen een Egyptenaar en een Israëlitische vrouw. Deze jongeman lasterde de Naam en werd daarop ter dood gebracht. Zijn moeder behoorde tot de stam Dan, die vaker in verband wordt gebracht met afgodendienst (Richt. 18:30-31).

In Numeri 11 zien wij dat het vermengde volk de Israëlieten ertoe bracht om terug te verlangen naar de vleespotten van Egypte. De NBG-vertaling en de HSV spreken hier over ‘het samenraapsel’ onder hen, dat met ‘gulzig begeren’ of ‘gulzigheid’ werd vervuld. Voor het manna, het voedsel dat God hun elke dag gaf vanuit de hemel, hadden ze geen waardering meer. Later lezen we dat ze walgden van die ‘flauwe spijs’ of ‘dit waardeloze brood’ (Num. 21:5). Dit geeft de term ‘mengvolk’

een negatief karakter: het spreekt van ongelovigen, naambelijders onder het volk van God, en hun vleselijke begeerten. Het samengaan van ongelovigen en gelovigen is altijd in strijd met Gods gedachten (2 Kor. 6:14-18).

In Nehemia 13 gaat het om een veel latere fase in de geschiedenis van Israël en heeft de uitdrukking betrekking op de vermenging met Ammonieten en Moabieten. Het overblijfsel van Gods volk, dat uit de ballingschap was teruggekeerd naar Sion, las in de wet van Mozes dat een Ammoniet of Moabiet niet in de gemeente van God mocht komen (zie Deut. 23:3-6). Daarop toonden zij direct hun gehoorzaamheid aan Gods Woord, doordat zij 'alle mensen van allerlei herkomst afzonderden van Israël' (Neh. 13:3). Het is opmerkelijk dat het volk zelf actie ondernam en dat de leiders van het volk niet worden genoemd. De beide genoemde volken werden uitgesloten vanwege hun weigering brood en water te verstrekken aan de Israëlieten in het Overjordanse, en omdat zij Bileam hadden ingehuurd om Israël te vervloeken. God had echter de vloek veranderd in een zegen! Zowel in Deuteronomium 23 als in Nehemia 13 wordt hieraan herinnerd. Als God vóór ons is, wie zal dan tegen ons zijn (Rom. 8:31)?

Deze verwijdering van het 'mengvolk' betekende in ieder geval uitsluiting van de tempeldienst. Of dit ook uitsluiting uit het volk en wegzending inhield zoals in Ezra 10:3, staat niet vermeld. Het was *gehoorzaamheid* aan een goddelijk gebod ten aanzien van de Ammonieten en Moabieten, dus geen etnische zuivering. In andere gevallen was het wel toegestaan zich bij Gods volk te voegen en de HEERE, de God van Israël, te zoeken en te dienen, zoals Ezra 6:21 laat zien. Maar wij kunnen hier wel het grote verschil opmerken tussen de oude en de nieuwe bedeling, tussen de wet en de genadetijd waarin wij nu leven. Een christen mag zijn ongelovige partner *niet* verstoten en eventuele kinderen *niet* wegzenden, juist omdat zij zich op het terrein van het christendom, van de genade bevinden (1 Kor. 7:12-14). De genade wordt nu aan *allen* zonder enig onderscheid aangeboden.
